

De impact van 5G op vrijheid & privacy en het ontbreken van enige democratische invloed.

Toespraak Maria van Boekelen van 5GNee.NL en WeAreChange.NL

Landelijke Demonstratie #Stop5G

Den Haag 9/9/2019

Goedemiddag, wat geweldig om hier te staan tijdens deze landelijke demonstratie Stop5G!

Ik wil de organisatie nadrukkelijk bedanken dat ze naast de impact van 5G op de gezondheid ook de effecten van de uitrol van 5G op onze privacy en vrijheid in het centrum van deze demonstratie wilden zetten. Daar sta ik hier voor.

Vier jaar geleden begon ik samen met Marco Verheij en Gijs Verbeek van WeAreChange.nl <http://wearechange.nl/> research te verrichten voor onze documentaire Digitropolis. <https://youtu.be/tpWCIRcymk8> Net als Petra en Georgette zijn we ons in dat proces regelmatig in goed Haags 'rot geschrokken'. De urgentie nam toe, de documentaire kwam uit in 2018 en werd vertoond in verschillende theaters door heel Nederland. Tijdens deze bijeenkomsten spraken we veel geïnteresseerden. Om ook relevante actuele informatie zoveel mogelijk te delen lanceerden we in 2019 het informatieplatform 5GNee.nl. Voor alle duidelijkheid; geen van ons heeft, voor zover bekend, last van effecten van straling. Wij worden regelmatig heel blij van veilige nieuwe technologie. Het stelt ons in staat om op afstand samen te werken, onze content te produceren en via social media te delen. De technologie zelf is dus in principe niet zozeer het probleem, wel door wie en in welke context het wordt gebruikt.

Nu de kern van mijn betoog:

De uitrol van 5G leidt tot inperking van vrijheid en is tekenend voor een gebrek aan democratische invloed. Wat heeft 5G nou met jouw privacy en veiligheid te maken vragen jullie je misschien af. Een korte introductie; 5G is niet slechts de toevallige opvolger

van 3G en 4G. Het 5G netwerk kan in haar volle potentieel makkelijk tippen aan de capaciteit en mogelijkheden van het huidige glasvezelnetwerk, maar dan geheel draadloos. Aangezien de snelheid van het dataverkeer en de bandbreedte enorm toenemen fungeert 5G als aanjager van the Internet of Things (IoT); een netwerk van uiteenlopende, continu met elkaar 'communicerende' SMART apparaten, die uiteindelijk de bouwstenen vormen van SMART steden.

Van koelkasten tot zelfrijdende auto's van lantaarnpalen tot health-wearables, van slimme meters tot je smartphone, en van volledig geautomatiseerde supermarkten tot SMART-offices. Al deze apparaten worden door de kracht van het 5G netwerk dag en nacht aan elkaar verbonden. Wat gebeurt er met al jouw data die door die verschillende apparaten wordt opgeslagen en gedeeld? Wie is daar eigenaar van? Wie heeft daar toegang toe? Aan wie wordt jouw data verkocht? Voor welke prijs? En wat doen die derde partijen er dan weer mee?

Vragen die niet worden beantwoord en als ze al worden beantwoord mag je je afvragen hoe 'eerlijk' dat antwoord is. De spelers ofwel belanghebbenden die zich manifesteren op het speelveld van 5G zijn voornamelijk de overheid, telecom en big tech bedrijven. Allemaal partijen die niet bepaald een trackrecord hebben dat het vertrouwen van de burger of consument rechtvaardigd.

Neem bijvoorbeeld Google; dit bedrijf staat ondertussen bekend als de bonte hond als het gaat over het schenden van je privacy. Honderden miljoenen euro's boete heeft Google de afgelopen jaren ondertussen opgelegd gekregen. Dat klinkt als een enorme straf maar met een jaarmzet van 136,8 miljard is dat natuurlijk een lachertje. Wat denk je dat er gebeurt als Google, Amazon en Facebook nog meer en nog sneller jouw persoonlijke data tot hun beschikking krijgen? Transformeren ze dan spontaan tot het braafste jongetje van de klas of zullen zij de boetes nu eenmaal als financieel risico incalculeren?

Shoshana Zuboff, hoogleraar aan de Harvard Business School publiceerde begin dit jaar haar meesterwerk 'The age of surveillance capitalism' waarin zij grofweg tot de conclusie komt dat grotere datastroom per definitie minder vrijheid oplevert. Dat dit soort datamisbruik nu al over de hele wereld plaatsvindt zonder dat we het echt opmerken of voorpaginanieuws is, is al alarmerend genoeg. Met 5G wordt het makkelijker om nog meer data over jou en mij te vergaren, te verkopen, te verrijken om uiteindelijk een zo sluitend mogelijk profiel van jou en mij te maken en dat te verkopen aan de hoogste bidder.

Nog een praktijkvoorbeeld waaruit blijkt dat de overheid er niet voor terugdeinst om jouw persoonsgegevens te misbruiken. Wat dacht je van SyRI?

Nee niet de o-zo-handige apple-assistent maar het Systeem Risico Indicatie. Een overheidssysteem dat persoonsgegevens van burgers aan elkaar koppelt, bedoeld om verschillende vormen van fraude, misbruik en overtredingen op te sporen. SyRI kan putten uit databases van organisaties als De Belastingdienst, de gemeente, UWV, SVB, IND en andere publieke instanties.

Door middel van geheime data-rekenregels, de zogenaamde algoritmes worden burgers onder een vergrootglas gelegd bij wie volgens SyRI een verhoogde kans op fraude, misbruik van voorzieningen, illegale arbeid en verschillende andere overtredingen bestaat. We hebben het hier over een kans, een mogelijkheid. In principe is dus iedereen bij voorbaat verdacht.

Dit soort systemen vormt een bedreiging voor de rechtsstaat en ondermijnt de vertrouwensrelatie tussen Staat en burgers. Vrijwel alle informatie die burgers delen met de overheid kan zonder verdachtmaking of concrete aanleiding op heimelijke wijze tegen hen worden gebruikt. Bron: <https://bijvoorbaatverdacht.nl/>

Het vertrouwen in de overheid en de big tech companies is dus al lang galopperend te paard vertrokken maar met 5G neemt die vertrouwens kloof allen maar toe.

Oh, maar dan de situatie in China!

Uiteraard kennen we ondertussen allemaal de surveillance technologie waarvan China zich bedient. Hun social credit system waar burgers actief worden gesanctioneerd is zelfs door de mainstream media uitgebreid belicht. Doorlopen ondanks een rood stoplicht? Dan verschijnt je naam en toenaam op een groot scherm naast dat stoplicht. Doe je dat dat nog een paar keer dan beland je op een zwarte lijst en kan je bijvoorbeeld toegang worden ontzegd van openbaar vervoer.

Het systeem ziet ook toe op sociaal en maatschappelijk gedrag. Gaat dat in tegen de door de staat gestelde normen? Dan krijg je een lagere sociale kredietscore. Gedrag wordt beoordeeld op basis van zo veel mogelijk data uit zo veel mogelijk bronnen. Wat iemand op internet zegt, doet en koopt, kan meewegen. Maar ook camera- en geluidsopnamen in de publieke ruimte en gezichtsherkenning worden gebruikt. Maar dat is in China, een dictatoriaal land, heel ver weg van hier.... Bron: Garrie van Pinxteren

Maar helaas is dat een klassieke misvatting.

In april onthulde de New York Times hoe ook Ecuador ondertussen al volhangt met 4.300 camera's waarvan de beelden naar zestien centra worden gestuurd waar ze worden geanalyseerd.

Maar liefst 18 landen waaronder Pakistan, Kenya, de Arabische Emiraten en Duitsland volgen dit voorbeeld. De overheden zien vooral de lonkende voordelen van massa surveillance; Goedkoop en Mateloos Efficiënt. Moeten de burgers niet worden beschermd tegen een al te machtige overheid? In hoeverre zijn we nog 'vrij' als we zelfs in het publieke domein continu in beeld zijn, onze persoonlijke gedragingen worden opgeslagen? In hoeverre is in het publieke domein je privacy nog gewaarborgd?

Kijk eens om je heen, hoeveel lantaarnpalen zie je?

Hoeveel abri's, hoeveel stoplichten, hoeveel putdeksels tel je?

Ben je je bewust dat op elke 150 meter dadelijk een kleine 5G antenne staat die in staat is om geluid en beeld realtime weer te geven en op te slaan in databases?

Nu vindt de overheid het voornamelijk van belang dat deze antennes vooral niet teveel gaan opvallen, daarom worden ze zelfs gemaskeerd als boom of onder putdeksels geplaatst. Een slechte zaak, want hoewel het cosmetisch een leuker plaatje oplevert worden ook burgers minder bewust dat ze continu in beeld zijn. Wat voor impact heeft dat eigenlijk op onze samenleving? Hoe gaan mensen zich gedragen als ze bewust zijn dat hun gedrag in kaart wordt gebracht? In hoeverre kun je nog spreken van vrijheid? Wat gebeurt er als deze informatie wordt gehackt door partijen met kwade intenties?

De impact van onze digitaliserende samenleving met 5G als rode loper wordt niet overzien door overheden. Kabinet en kamerleden blijken weinig of geen kennis te hebben over de technische en maatschappelijke verwachte impact, achtergronden, studies en onderzoeken. Toen wij Frans Timmermans een paar maanden geleden vroegen naar zijn reactie op het 5G appeal, <https://youtu.be/E1XbFYc5CHY> meldde hij dat hij er “via de media wel iets over had vernomen”. Een teleurstellende reactie van een politicus die ambieert zorg te dragen voor elementaire vrijheden en rechten van alle Europeanen. Helaas is hij geen uitzondering.

De Europese politieke machthebbers lijken ‘Onbewust Onbekwaam’ maar dragen wel bij aan het succes van de uitrol van 5G. Zijn dit nou de zogenaamde ‘usefull idiots’ die wekelijks een kopje koffie drinken met de lobbyisten van Google, Microsoft en Facebook?

Maar... “gelukkig bestaat er nog zoiets als wetgeving” denk je dan als gemiddelde burger maar ook dat lijkt een buigende strohalm. Er is te weinig en onvoldoende relevante wetgeving. De juridische aspecten rondom 5G zijn niet of onvoldoende geborgd. Dit is volledig in lijn met de conclusies die het Montaigne instituut trok in hun rapport Algoritmes en Grondrechten uit 2018. https://www.uu.nl/sites/default/files/rebo-montaigne-algoritmes_en_grondrechten.pdf

In opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beschreven de auteurs hoe de opkomst van algoritme-gedreven technologieën als Big Data, Internet of Things en Kunstmatige Intelligentie een breed scala aan nieuwe grondrechtelijke uitdagingen oplevert.

Zij stellen kortom dat deze technologieën effect zullen hebben op de keuzes die we maken en daarmee op onze persoonlijke autonomie. Ze signaleren ook dat er ingebouwde vooroordelen in algoritmes kunnen leiden tot ongelijke behandeling. En daarvan hebben we volgens mij in Nederland al meer dan genoeg. Het voert te ver om alle juridische implicaties op dit moment te bespreken, maar nu we hier toch in Den Haag zijn moet ik natuurlijk afsluiten met het laatste kernpunt; het ontbreken van invloed van de burger op de uitrol van 5G.

Wat hebben we nou helemaal kunnen beïnvloeden in dit proces? Hoe staat het met de huidige democratische invloed van de burger op dit keerpunt in de geschiedenis?

Het antwoord is kort:

Er is geen sprake van democratische invloed op de ontwikkeling noch de introductie en implementatie van 5G. Primair werd deze uitrol namelijk opgelegd door de Europese Commissie. Het gevolg van de zogenaamde Publiek Private Partnerships.

En men houdt vinger aan de pols als het om de uitvoering van die plannen gaat. Zo heeft de EU Nederland al een paar keer gemaand om nu eens op te schieten met die frequentieveiling. Maar ook Nederlandse bewindspersonen vinden dat het nu maar eens gedaan moet zijn met die democratische invloed van gemeenten en haar burgers. Dat houdt de uitrol alleen maar op, er is geld te verdienen, afspraken gemaakt, de 5G trein moet doordenderen ... Maar vooralsnog kunnen burgers tot op heden bezwaar aantekenen bij de eigen gemeente en in gesprek gaan met hun directe volksvertegenwoordigers. En met succes want afgelopen week diende de gemeente Maastricht haar bezwaren in bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat tegen de aanpassing van de Telecomwet. Dit gebeurde na concrete acties van een groep bezorgde Maastrichtse burgers. Een klein zweempje invloed...

Maar als het aan staatssecretaris Mona Keijzer ligt dan is ook die beperkte invloed passe.

In haar wetsvoorstel wil zij bereiken dat de overheid de gemeenten kan gaan opleggen om de uitrol van 5G te garanderen. We hebben het dan over de zogenaamde 'Antenneplicht'.

Gemeenten krijgen dan de plicht om mee te werken aan de aanleg van antenne-installaties voor supersnel internet in openbare gebouwen, lantaarnpalen en verkeerslichten.

Nederland telt nu ruim 46.000 mobiele antennes. Daar komen er vanaf 2022 waarschijnlijk tienduizenden bij: dan wordt 5G op grote schaal uitgerold. Hoeveel antennes precies zullen worden geplaatst, kan het Agentschap Telecom nu nog niet voorspellen maar op dit moment is elke antenne er 1 teveel.

Zolang geen politicus of CEO op persoonlijke titel onze vrijheid en privacy durft te garanderen; als de invloed van de burger nog verder wordt beperkt door nieuwe wetten terwijl er geen helder wettelijk kader is gecreëerd waar onze grondrechten in worden beschermd?

Dan is wat mij betreft het devies heel SMART en heel simpel; Stop de uitrol van 5G!

Maria van Boekelen

Maria@wearechange.nl

www.5GNee.NL

www.wearechange.nl